

**Kampuksena koko maailma.
Learning unlimited.**

Avoimen oppimateriaalin ohjelma Xamkissa

FT Pekka Uotila, päällikkö

<https://www.xamk.fi/xamkin-avoimen-oppimateriaalin-ohjelma/>

Avoimen oppimateriaalin ohjelman toimeksianto 2021

Päätösehdotus

Työryhmä ehdottaa, että Xamk asettaa itselleen avoimen julkaisemisen ohjelman, joka tukee Xamkin strategisten tavoitteiden saavuttamista, auttaa kehittämään verkko-opetuksen laatua ja joka on yhteensopiva kansallisten tavoitteiden kanssa.

Ohjelma tulee sisältämään muun muassa seuraavat suositukset ja ohjeet:

- missä laajuudessa Xamkissa avataan oppimateriaalia
- missä avoin oppimateriaali avataan
- millaiset kriteerit Xamkin avoimen oppimateriaalin on täytettävä
- miten avoimen oppimateriaalin laatiminen resurssoidaan
- miten tekijänoikeuksista sovitaan avoimen oppimateriaalin osalta
- millaisia lisenssejä suositellaan käytettäväksi
- miten avoimen julkaisemisen tukipalvelut Xamkissa järjestetään
- miten avoin oppimateriaali tukee Xamkin koulutuksia
- miten avoin oppimateriaali parantaa Xamkin liiketoimintamahdollisuuksia

Ohjelman laatii 14.5.2020 nimetty työryhmä osana Xamkin Avoimen toimintakulttuurin kokonaisuutta siten, että ohjelma on valmis, toteutettavissa ja hyväksyttävissä Xamkin johtoryhmässä vuoden 2022 alussa.

Avoim opetusmateriaali ja avoin oppimateriaali

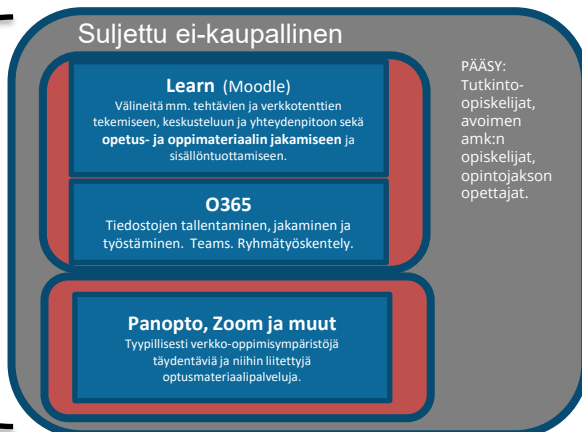
- **Avoimella opetusmateriaalilla** tarkoitetaan aineistoa, jota opettaja käyttää opetuksen yhteydessä tai jonka avulla opettaminen tapahtuu.
 - Opettajan suoraan oppimisympäristöjen sisällä jakamia aineistoja, esimerkiksi Powerpoint-esitykset, videot tai kirjoitetut tekstit.
 - Avoim opetusmateriaali merkitään lisenssillä ja sitä säilytetään Xamkin järjestelmissä.
 - Aineistolla pitää olla yksi (pysyvä) osoite tai se on oltava siirrettävissä yhtenä tiedostona.
 - Aineistojen tulee täyttää saavutettavuuden kriteerit
 - Ei erillistä julkaisusopimusta vaan aineiston tekijä käyttää avoimeksi tarkoittamassaan aineistossa soveltuvaa lisenssimerkintää.
- **Avoimella oppimateriaalilla** tarkoitetaan julkaisuprosessin läpäissyttä ja/tai kustannustoimitettua oppimateriaalijulkaisua.
 - Oppimateriaali voi olla esimerkiksi sarja toimitettuja ja editoituja videoita, podcasteja tai laajahko tekstiä ja kuvia sisältävä, useisiin osioihin jakautuva julkaisu.
 - Avoimella oppimateriaali on itsenäisesti toimiva tietosisältö, jolla on pysyvä osoite, julkaisutunnisteet ja CC- lisenssi ja joka täyttää OKM:n voimassa olevat julkaisutiedonkeruun käsikirjassa julkaisuille asetetut ehdot.
 - Xamkin avoimessa oppimateriaalisarjassa julkaistava avoin oppimateriaali arvioidaan ja se käy läpi tavanomaisen julkaisuprosessin.
 - Jos avoin oppimateriaali julkaistaan Xamkin julkaisusarjassa, siitä tehdään erillinen julkaisusopimus.

Xamk 2023-2024 (lokakuu)
21 materiaalia avattu AOE-
palvelussa

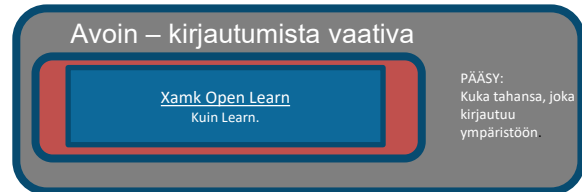
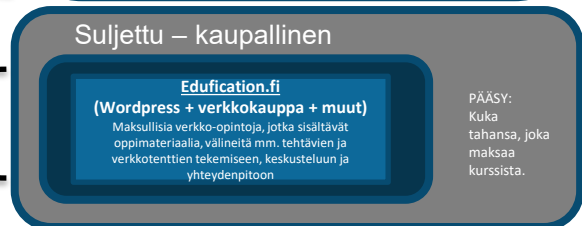
Xamk 2023-2024 (lokakuu)
6 oppimateriaalia julkaistu
Xamkin oppimateriaalisarjassa
ja Theseuksessa ja AOE:ssa

Xamkin käyttämiä verkko-oppimisalustoja

Opetukseen liittyvää opetusmateriaalia. Opettajan resurssit sovittu TES ja TAS.

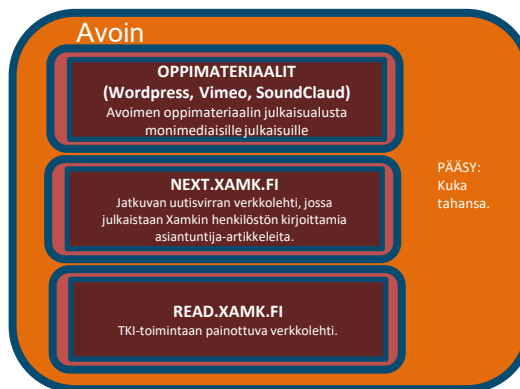

Kaupallisista mikrokursseista erilliset sopimukset tekijöiden kanssa.

Xamkin käyttämät verkko-oppimisalustat ja julkaisualustat

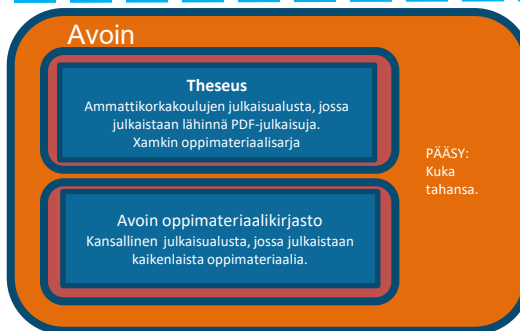
Xamkin käyttämiä julkaisualustoja

Osa Xamkin julkaisusarjoja, "hidasta" julkaisemista.

Osa Xamkin uutisointia ja viestintää.

Xamkin ylläpitämät avoimet julkaisualustat

Muut avoimet julkaisualustat

”Opintojaksolla käytettävä materiaali”

Eniten käytetyt sanat
kohdassa ”jotain tietoa”
2023:

learn	(561);
materiaali	(543);
opintojaksoson	(372);
alustalla	(258);
learnissa	(226)

- Xamk opintojaksokuvausten kohta ”opintojaksolla käytettävä materiaali”.
- Yhteensä n. 1800 opintojaksokuvausta / lukukausi, joista noin 1500 sisältää opetusmateriaalia ja/tai oppimateriaalia

	2017	2022	2023
Tyhjiä rivejä	66 %	21 %	17 %
Jotain tietoa	22 %	53 %	57 %
Aineistotiedot tarkasti	12 %	26 %	25 %

- Kun kysytään mikä ”materiaali”, on vastaus usein Learn = ”alusta”
- Jos alusta = materiaali JA alusta on suljettu, on myös materiaali suljettua.

Millaiset kriteerit avoimen oppimateriaalin on täytettävä?

Oppimateriaalien tarkoituksena on saavuttaa laajempi kohdeyleisö kuin opetusmateriaaleilla tavoitetaan.

Oppimateriaalilla on oltava:

Selkeä ja riittävä kohderyhmä

1. **Tavoite ja tarkoitus** (esimerkiksi opintojaksot ja oppimiskokonaisuudet, joilla materiaalia voi käyttää)
2. **Tilaaaja**, esimerkiksi Xamkin koulutus, TKI-toiminta tai ulkopuolinen tilaaja
3. **Tekijät**, joilla on oikeus käyttää aineistoa
4. **Suunnitelmat** käsikirjoituksesta, tuotannoista, käytöstä, markkinoinnista, jakelukanavasta ja elinkaaresta

LISÄKSI JOS oppimateriaali julkaistaan avoimella oppimateriaalialustalla osana Xamkin ”Oppimateriaalit” -sarjaa:

1. Käsikirjoituksen ja julkaisun arvioi ja hyväksyy julkaistavaksi Xamkin julkaisuryhmä
2. Oppimateriaalista tehdään julkaisusopimus
3. Oppimateriaalin sisältö tarkistetaan (julkaisusarjan tuottaja, sisältöasiantuntija ja julkaisuryhmä)
4. Oppimateriaali julkaistaan julkaisusarja edellyttämällä tavalla editoituina

Miten korvataan?

- Opettajat sopivat opintojaksojen toteutukseen käytettävästä työajasta tai muusta korvauksesta työaikasuunnitelmissaan.
- Jos avoin oppimateriaali julkaistaan avoimella oppimateriaalialustalla osana Xamkin oppimateriaalisarjaa, on oppimateriaalin tekijän sovittava työajasta esihenkilönsä kanssa.
- Julkaisupalkkio

Miten tekijänoikeuksista sovitaan avoimen oppimateriaalin osalta?

- Avoimen opetus- ja oppimateriaalin suhteen sovelletaan sitä, mitä laissa on säädetty ja sovittu työsopimuksissa, työajansuunnitelmissa ja sopimuksessa verkko-oppimateriaalin tuottamisessa.
- Xamkin oppimateriaalisarjassa julkaistavista avoimista oppimateriaaleista sovitaan erillisellä julkaisusopimuksella.

Miten avoimen julkaisemisen tukipalvelut Xamkissa järjestetään?

- Oppimisympäristöissä julkaistavan **avoimen opetusmateriaalin** valmistamista varten lisätään *E-kampuksen henkilökunnan* ja digimentoreiden tuottamaa valmennusta ja tukitoimenpiteitä.
- Xamkin julkaisusarjaan hyväksyttävä **oppimateriaali** tuotetaan *julkaisu- ja tuotantopalveluiden asiantuntijoiden* kanssa yhteistyössä - > käytössä on neljän hengen julkaisupalvelutiimi.
- Tekijänoikeuksissa, CC-lisensseissä ja kolmansien osapuolten aineistojen hyödyntämisessä ohjaa *kirjaston tietoasiantuntijat* toimenkuviansa mukaan.

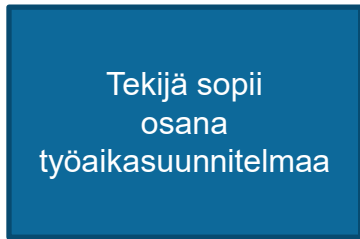
Miten avoin oppimateriaali parantaa Xamkin liiketoimintamahdollisuuksia?

- Oppimateriaalin tuottaminen on **investointi, jonka tarkoituksenmukaisuudesta vastaa tilaaja**
- Tuo TKI-toiminnan tulokset nopeasti koulutusten käyttöön
- Parantaa Xamkin positiivista tunnettuutta ja (verkko)koulutusten vetovoimaa.
- Keskeinen osa oppimisympäristöissä toteutettavaa tutkintotavoitteista, avointa ja kaupallista koulutusta.
- Lisää julkaisutuottavuutta tuotteilla, jotka ovat helposti hyödynnettävissä erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa Xamkin varsinainen koulutustoiminta ja koulutusliiketoiminta tapahtuu.

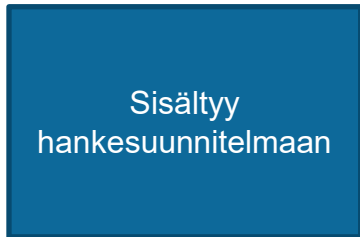
Sopimukset, ilmoitukset ja maksut

Sovitaan tekijäresurssit

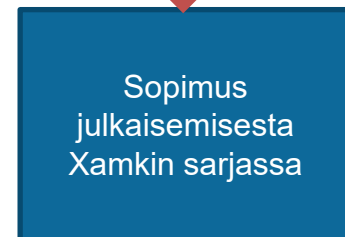
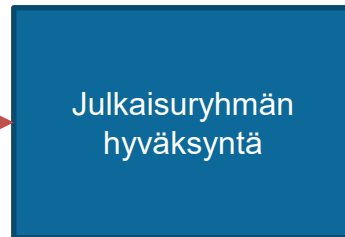
Esimerkiksi avoimet oppimateriaalit

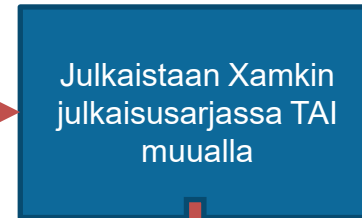
Esimerkiksi TKI-julkaisut

Sovitaan julkaisemisesta

Julkaistaan ja ilmoitetaan tiedot julkaisuista

Keskeneräisiä asioita

- Avoimen oppimateriaalin tuotanto pitää saada osaksi korkeakoulun strategisten tavoitteiden toteutumista
- Avoimen oppimateriaalin laatu ja arviointi pitää vakiinnuttaa, jotta niillä olisi käyttäjiä (kysyntää)
- Avoin oppimateriaali pitää saada laajaan käyttöön opetuksessa aiheissa, joissa on suuret volyymit
- Avoimen oppimateriaalin tekemisestä pitäisi tehdä tekijöille palkitsevaa, jotta tarjontaa riittäisi
- Mistä tiedämme kuinka suuri osuus opetus- ja oppimateriaalista on avointa?

Tunne huomisen - All for the future.